

Svenska vatten- och avloppsverksföreningen, VAV — några glimtar från verksamheten

Av Bertil Hawerman och Ulf Säfwenberg

Bertil Hawerman og Ulf Säfwenberg er henholdsvis
direktør og visedirektør i VAV.

*Innlegg holdt i Norsk Vannforening
11. oktober 1979.*

VAV har till uppgift att organisera samarbete mellan kommunala vatten- och avloppsverk. Föreningen konstituerades i februari 1962 och är således nu 17 år gammal. Vid starten hade VAV 94 medlemmar, huvudsakligen städer samt några köpingar. VAV kan glädja sig åt en fortgående anslutning av nya medlemmar. Under den senaste 5-årsperioden har medlemstalet ökat med 100, vilket innebär att VAV nu har 249 medlemmar. Av landets 277 kommuner är 241 med i VAV, var-till kommer 7 kommunägda regionala organisationer för vatten eller avlopp. I folkmängd räknat täcker VAVs medlemskommuner 95% av landets invånare. Från att ursprungligen ha varit en organisation för städerna representerar VAV nu alla kommunstörlekar. Den starka förändringen hos kommunerna och utvecklingen inom va-området påverkar helt naturligt VAVs arbetsinriktning.

VAVs stadgar angav redan från början att föreningens ändamål är att organisera samarbete mellan kommunernas va-verk i tekniska, ekonomiska och administrativa frågor. Inom detta i och för sig vida område kom två huvudgrupper av ärenden att under rätt lång tid präglade före-

ningens verksamhet. Den ena huvudgruppen av ärenden var va-installationsfrågor som huvudsakligen handlades av den s.k. prövningsnämnden som VAV fått ärva från Svenska Kommunaltekniska Föreningen. Denna prövningsnämnd, ursprungligen inrättad 1925, svarade för den frivilliga typgodkännandeverksamheten inom va-området. Bland de mest frekventa objekt dessa utlåtanden behandlade må nämnas tvätt- och diskmaskiner samt olika typer av armatur. Utåt sett var VAVs verksamhet tidigare i hög grad förknippad med handläggande av va-installationsärenden. Installationsfrågorna överfördes i samband med tillkomsten av 1970 års va-lag till Statens planverk och Svensk Byggnorm. VAV har emellertid sedan 1974 ett samarbetsavtal med Planverket där VAV åtar sig att handlägga ansökningar och utfärda godkännande för markförlagda va-produkter inom fastighet, såsom rör, brunnar, servisventiler mm. Om denna typ av va-installationsfrågor numera utgör en relativt liten om än ingalunda oviktig del av föreningens verksamhet har den andre huvudgruppen av ärenden — va-lagsfrågor — som redan från början präglade föreningens verksamhet desto bättre hävdat sin position. Denna andra huvudgrupp utgörs av ärenden som berör förhållandet huvudman

— brukare, såsom taxe- och andra avgiftsfrågor samt inträffade skadefall och tvister. Nyordningen i samband med 1970 års va-lag har krävt en stor arbetsinsats från VAVs sida och antalet ärenden där medlemmarna kontaktar VAV i taxe- och ABVA-ärenden visar ingen tendens att minska.

Under senare delen av 1960-talet släppte de statliga myndigheterna — främst det då tämligen nybildade Naturvårdsverket — sitt direkta engagemang i tekniska ärenden rörande material till yttre vatten- och avloppsledningar och anvisningar för byggande och provning av allmänna va-ledningsnät. VAV har i stor utsträckning kommit att ägna sig åt sådana frågor. Sedan «boomen» vad beträffar utbyggnaden av avloppsreningsverk är över har intresset i betydande grad kommit att fokuseras på hur alla våra befintliga avloppsnät fungerar. Betydande brister har konstaterats och mycken möda och pengar torde framöver få ägnas åt att förbättra ledningsnäten. Den flera decennier gamla tviste-frågan om kombinerat kontra separat avloppssystem har vaknat till liv igen i samband med debatten om dagvattnets beskaffenhet och inverkan på miljön. Likaså har den gamla idén om fördröjningsmagasin i avloppsnät putsats av och visat sig rymma många intressanta aspekter och lösningar.

Driften av va-anläggningarna, särskilt avloppsreningsverken, har blivit en allt tyngre post i den kommunala va-budgeten och måste därför ägnas allt större uppmärksamhet från teknisk och ekonomisk synpunkt. Myndigheternas kontroll av föroreningsutsläpp kommer att bli mer omfattande. Två statliga utredningar har lagt fram förslag om avgifter för överutsläpp av föroreningar. Det speglar den

vikt som läggs från myndigheterna att uppställda krav på anläggningarna skall hållas. Man kan även räkna med en skärpning av kraven på avloppshanteringen, särskilt i fråga om äldre anläggningar när deras tillstånd skall förnyas. Fordringarna på arbetsmiljön kommer likaså att öka. Energisparande insatser är en annan uppgift med hög prioritet.

VAV tog initiativ till det första organiserade kommunala forskningsarbetet med staten genom att år 1976 starta ett projekt för driftstudier inom va-området. Erfarenheterna från detta projekt är goda och avkastningen motsvarar förväntningarna. Den planerade fortsättningen av denna verksamhet väntas ge ytterligare kunskaper om effektivisering av va-hanteringen. Ett stort intresse och engagemang har visats från VAVs medlemmar i arbetet med att ta fram och dokumentera nytt vetande. Det gäller inte minst det arbete som utförs i tekniska rådets arbetsgrupper.

VAV har en viktig uppgift i att medverka till att de vunna erfarenheterna förs ut och omsätts. Detta sker bl a genom publikationsverksamhet, VAV-dagar, seminarier och kursverksamhet i olika former. Den nya utbildningen av drifttekniker på gymnasie- och högskolenivå påkallar fortsatta insatser, dels genom framtagning av informations- och studiematerial, dels för att stödja skolorna i va-utbildningen.

Servicen till medlemmarna i form av information och rådgivning är omfattande. Särskilt växer den tidligare nämnda ärendegrupp som gäller va-lagsfrågor, speciellt va-taxor och va-avgifter. I stor utsträckning revideras äldre taxor, men förfrågningarna omfattar också taxekompletteringar med hänsyn till industrian-

slutning eller tvister om avgiftsberäkning samt domstolsutslag i va-mål m m. VAV har här liksom i andra mer övergripande frågor, t ex remisser från regeringen och statliga myndigheter, en nära samverkan med Kommunförbundet. VAV är representerat i ett flertal statliga organ, vilket ger möjlighet att påverka innehållet i bestämmelser och anvisningar liksom inriktningen på forsknings- och utvecklingsarbete. Tendensen är att VAV kontaktas eller anlitas allt oftare i dessa sammanhang.

Anspråken på föreningen kommer sannolikt att växa. För att möta dessa har till VAVs kansli knutits experter på en rad områden. En stor del av föreningens verksamhet måste dock även i fortsättningen utföras under medverkan av specialister i medlemskommunerna. Genom den nära och stimulerande kontakt som finns inom föreningen liksom utåt gentemot statliga myndigheter och VAV närstående branschorganisationer kan föreningen med tillförsikt se fram mot 80-talet.